

Begiraden hizkuntza

Jarduera honetan begiraden inguruan arituko gara. Horretarako, bi testu izango ditugu oinarri: bata, egunkari batean argitaratutako iritzi-zutabe bat; bestea, testu literario bat. Saiatuko gara begiraden mundu berezi hori alderdi bi horietatik begiratzen.

Bertan ariketa hauek egin ditzakezu:

- Iritzi-artikulu bat irakurri eta ulermen-galderei erantzun.
- Begiradekin lotutako lexikoa erabiliz, esaldi batzuk osatu.
- Begirada-motak identifikatu eta zein ditugun gustukoak azaldu.
- Testu literario baten zati bat irakurri eta galderei erantzun. Bideo bat ikusi eta inpresioak komentatu.
- Argazki batzuk deskribatu eta zer iradokitzen diguten azaldu. Testu labur bat osatu, irudi batetik abiatuta.

1. Begiradak

Testua irakurri aurretik eta gaian sartzen joateko, komentatu ondokoarekin puntu hau:

- Zer-nolako begiradak dituzu gustuko?

Irakurri Onintza Enbeitaren testua eta erantzun labur zure hitzekin bereko galderei.

berria

- Gizartea
- Politika
- Ekonomia
- Mundua
- Iritzia
- Kultura
- Kirola
- Bizigiro
- Berria TB

Iritzia

BIRA

Begiradak

Onintza Enbelta

Sutan jartzen nau bularretara begira hitz egiten didan jendeak: eo, hemen goian, hemen ditut begiak! Nik ere gustura begiratuko nuke leku askotara, baina gauza ederra da aurrean daukazunari, aurrez aurre begiratzea zerbait esaten ari denean, edo zeu hari zerbait esaten ari zatzaizkionean. Eta hala ere, aurpegira begiratzea gauza ederra izanda ere, urduri jartzen nau hipnotizatuta bezala begiratzen didan jendeak. Inpresioa izaten dut Txanogorritxuren ipuina kontatzen hasten banaiz ere hantxe jarraituko dutela, zerbait interesgarria esaten ari banintz bezala neuri begira-begira.

Ikasi dut ikusten ez nauten begiak identifikatzen. Beti dago norbait laugarren garagardoan esaten dizuna ez duela ulertzen zuk bikoterik ez izatea. Galanta zara, jatorra zara, eta bikoterik ez daukazu, baina ojo, berak ez du zurekin ezer nahi. Ez da konturatzen, baina esaten ari zaizuna da beretzat ikusezina zaren arren ezin duela ulertu nola zaren hala beste askorentzat. Besteak inuzenteak dira, baina berak egoera ikusteko gai den lagun azkarra baino ez du izan nahi.

Baina badago hitz egiten ari zarenean barrua ikusten dizuten begiak. Jartzen zaizkizu begira-begira eta zuk esaten duzuna esaten duzunean, zure barruan zer mugitzen den ikusteko gai dira. Horiek; horiek interesatzen zaizkit.

- Onintza Enbeita sutan jartzen du .....
- Urduri jartzen du .....
- Gustuko ditu .....

2. Begirik kendu gabe

Begiradarekin lotutako lexikoari erreparatuko diogu hemen. Aurreko ariketako testutik ateratako esaldiak dituzu segidan, zertxobait moldatuta. Osatuko dituzu, parentesi artekoa egokituz?

1. Sutan jartzen nau ..... hitz egiten duen jendeak. (bular, begira)
2. Deseroso sentiarazten nau hitz egiten ari naizenean, lelotuta bezala ..... jendeak. (begiratu)
3. Komeni da ikusten ez gaituztenak identifikatzea; izan ere, batzuentzat ..... zara. (ikusi)
4. Batzuek arreta handiz entzuten dizute, ... jartzen zaizkizu. (begira)
5. Interesatzen zaizkidan pertsonak dira zure barrua ..... direnak. (ikusi)

3. Begirada horiek

Talde txikitan jarrita, ea dozena bat begirada-mota deskribatzeko gai zareten. Osatu zerrenda eta konparatu gero *erantzun-orrian* emandakoekin.

apala, samurra, sarkorra .....

4. Estazioko begiradak

Segidan duzu Joseba Sarrionandia idazlearen narrazio ezagun bat: Estazioko begiradak. Narrazio hori 13 kontaketa laburrez osatuta dago, denak ere lehendabiziko kontaketa barietateak dira. Guk lehena eta azkena ekarri ditugu osorik, eta beste batzuen hasiera. Konturatuko zarenez, testuak deskriptiboak dira.

Estazioko begiradak

“Estazio abandonatu bat, aulki bi eta hamaika istorio asma ditzake tristurak”. Michel Saulaie

1

Iragan da azken trena, burdinbide azkengabetan galtzera, eta ez da isiltasuna baino geratu, olio zaharraren usainez. Hiriko bazter auzo baten bazterrean, etxalde arraildua da estazioa, zeinera gatazkarik gabe abailtzen den gaua, amets arriskutsuekin. Hari mehe eta geldotan hedatzen da kriseilu ahularen argia, iluminazio elektriko errukarria, armiarma sare antzera. Kristala hautsirik eta orratzak geldirik dituen horma-erlojua dago gainerako guztiaren zaindaria. Landare more eta mendreak harri grisen artean, lur zokorik urrienetan hazten dira. Eta aulki bi ere badaude, erdi ilunetan, argi haritxoak desegin eta galtzen diren aldean. Andere bat dago eserita aulkietarik batetan, oinetako beltz eta gona urdinez jantzia, eta zabalik duen kazetari erabat ezkutatu ez duen alkandora edo jertse berdexkaz. Trenbideko orratz-zaindaria hurbildik iraganen balitz andere horri begira geratuko litzateke, desira lizunak gogoratuz edota nor ote den imajinatuz. Baina orratz-zaindaria hiriko kale nagusietan ibiltzen dira desorduetan.

2

Aulkiko anderea, Marie Laure, periodikoko anuntzioak irakurtzen ari da, agian, lan bila. Gurasoak eta sortetxea urrun utzi ditu hiri handira etortzeko. [...]

3

Baina, ez da hori, ez da egunkaria leitzen ari, hor argirik aski ez dago aski horretarako. Begiratu egiten die soilik orriei. Ana da aulkiko andre horren izena, arkitekto famatuaren emaztea, bi urtez eroetxean eduki duten señora. [...]

5

Izan daiteke, halaber, senarraren zain etorritako andere bat, Arantxa. Adats beltz eta lisoa du, aurpegi luzea, ezpainak beti irekitzen ari zaizkiola dirudi, begi handi biribilak, [...]

10

Bestela, gizon zahar bakartia dateke, Jon. Urdindurik igartzen zaio buruko ilea, sonbreiru barregarri horren azpian. Seme-alabarik baldin badu, urrun daude. [...]

13

Baina ez. Ez da egia. Aulkian ez dago gizonik, ez inor. Irudimena da guztia. Imajinarioak sortu eta bizi arazi du dena, irudiak ezerezez moldatu eta aulki horretan ipinirik. Bai, han hurbil, beste aulkian eserita dagoen anderearen imajinarioak asmatu du gizona, haren begirada geltoki hutsean zehar beste begi batzuekin gurutzatu nahi ukan duenean. Aspaldian iragan da azkenengo trena burdinbide azkengabetan galtzeko, eta ezer gutxi geratu da estazioan, olio usainarekin eta kriseilu hari meheen argitan. Meategiko bagoneta batzuk, landare urdinu eta ziztrinak uneka, posta zaku hutsak horma ilunen azpialdean, kristalik eta orratzik gabeko erloju handia horman oraindik, ezkila beltz mutua aterpean zintzilik, eta zurezko aulki zahar eta hautsi bi goroldiotzen, isiltasunean, isiltasunak ez baitu trenik hartzen.

Narrazio guztiak (1979-1990), Joseba Sarrionandia, Elkar argitaletxea

1) Irakurri goiko testua eta erantzun idatziz ondrengo galderei zure hitzekin.

1. Segidan dituzu 1. kontaketa -paragrafoan- ageri diren pertsonaia edo elementu batzuk eta horien deskripzioak baina ez daude osorik. Osatuko al duzu falta dena?

trena: *azkenekoa da*

estazioa: .....

horma-erlojua: .....

.....: *bi daude*

anderea: .....

.....: *aipatzen du baina ez da estazioan ageri.*

2. Azken paragrafoan (13.ean), zer pertsonaia ageri da?, zer dio berataz?

.....:

2) Ikusi narrazio horretan oinarritutako bideoa eta komentatu ondokoarekin zer inpresio egin dizuen bideoak eta irakurri duzuen narrazioak.

<https://labur.eus/1CTKY>

3) Askotan geratzen omen gara aurrean dugun ezezagunari begira (disimuluz edo ez), haren balizko bizitza imajinatuz edo asmatu nahian. Zuek ere egiten duzue hori? Zer egoera edo tokitan?000

5. Begiradek diotena

Talde txikitan komentatu argazki hauek; saiatu deskribatzen eta iradokitzen dizutena azaltzen.

Bukatzeko, aukeratu binaka argazki edo irudi bat (zuek aukeratu gustuko duzuen bat), zuentzat interesgarria edo iradokitzailea dena, eta idatzi testu labur bat irudi horri buruz: deskribatu pertsonaia(k), egoera, atzera–aurrera jo denboran... Ondoren, komentatu sortutako testuak zuen artean eta talde osoaren aurrean.

ERANTZUNAK

1. Begiradak

- Onintza Enbeita sutan jartzen du bularretara begira hitz egiten duen jendeak.
- Urduri jartzen du hipnotizatuta bezala begiratzen dion jendeak.
- Gustuko ditu barrua ikusten dizuten begiradek

2. Begirik kendu gabe

1. Sutan jartzen nau **bularretara begira/begiratzuz** hitz egiten duen jendeak. (bular, begira)
2. Deseroso sentiarazten nau hitz egiten ari naizenean, lelotuta bezala **begiratzen didan** jendeak. (begiratu)
3. Komeni da ikusten ez gaituztenak identifikatzea; izan ere, batzuentzat **ikusezina** zara. (ikusi)
4. Batzuek arreta handiz entzuten dizute, **begira-begira/begirik kendu gabe** jartzen zaizkizu. (begira)
5. Interesatzen zaizkidan pertsonak dira zure barrua **ikusteko gai** direnak. (ikusi)

3. Begirada horiek

apala, samurra, sarkorra aztertzailea, bihurria, burlatia, erakargarria, goxoa, hotza, iheskorra, indiskretua, ironikoa, lizuna, lotsatia, maltzurra, mesfidatia...

